

MINIMANUÁL DIGITÁLNÍCH HODIN

Návod nastavení hracího tempa pro soutěže družstev 2008-2010

(90 min na 40 tahů, po časové kontrole 30 min do konce partie, od počátku přidávaný čas 30 s/tah)

DGT 2010

DGT XL

DGT 2000

ELCOM

LISA

SILVER

OBSAH

Šachové digitální hodiny DGT 2010	2
Šachové digitální hodiny DGT 2000	3
Šachové digitální hodiny DGT XL	4
Šachové digitální hodiny ELCOM	5
Šachové digitální hodiny SILVER	6
Šachové digitální hodiny LISA	12

Šachové digitální hodiny DGT 2010

Tento stručný návod popisuje nejjednodušší cestu jak na hodinách DGT 2010 nastavit hrací tempo používané v ligových soutěžích organizovaných ŠSČR. Pokud je v tomto textu použit pojem *tempo*, myslí se vždy tempo 90 minut/40 tahů + 30 minut do konce partie + 30 vteřin/tah od prvního tahu.

Upozornění: Přestože je na zadní straně hodin napsáno, že pod módem č. 19 je naprogramováno *tempo* ve skutečnosti hodiny nastavené na mód 19 přidávají ve druhé periodě 15 minut nikoli námi požadovaných 30. Proto **nepoužívejte mód 19 pro nastavení tempa!**

Volba módu

Nejsnazším způsobem jak nastavit *tempo* je použití módu č. 20, přičemž změníme přednastavený čas přidělený pro první periodu z 100 minut na 90 minut. To provedeme následovně. Po zapnutí hodin tlačítkem ON/OFF umístěným na jejich spodní straně se nám rozblíká číslo aktuálně nastaveného módu. Tlačítky +/- zvolíme mód 20 a potvrdíme tlačítkem OK (úplně vpravo). V tuto chvíli jsou hodiny již nastaveny jak pro přidávání 30 vteřin za každý provedený tah tak pro přidání 30 minut po časové kontrole, hráči však mají před časovou kontrolou každý nastaveno o 10 minut více, než potřebujeme. Proto jim musíme 10 minut odebrat.

Změna času

Podržíme tlačítko START/STOP (uprostřed), načež se nám rozblíká ukazatel času na levém displeji. Tlačítkem OK (úplně vpravo) se přesuneme na ukazatel minut (bliká číslice 4), tlačítkem +/- změníme počet minut (nastavíme na 3) a opakovaným zmáčknutím tlačítka OK se přesuneme na pravý displej, kde provedeme to samé (žádnou jinou číslici v ukazatelích času neměníme). Po nastavení správného času na obou displejích se nám rozblíká počítadlo tahů (na displeji svítí 000, poslední nula bliká). Jelikož nastavujeme hodiny ještě před začátkem partie, toto počítadlo ponecháme nastaveno na nule.¹ Po potvrzení tlačítkem OK jsou hodiny připraveny k použití. Nezapomeňte, že před spuštěním hodin musí být nahoře páčka hráče s bílými kameny.

Časová kontrola

Po vypršení času, který má hráč přidělen na první časový úsek (tj. 90 minut plus veškeré bonusy za dosud odehrané tahy), hodiny automaticky přidají oběma hráčům 30 minut a současně zobrazí symbol praporku na displeji hráče, který vyčerpal svůj čas. V tuto chvíli je nutné provést časovou kontrolu, tzn. rozhodčí zkontroluje, zda hráč odehrál 40 tahů. Pokud ne, partii prohrává, pokud ano, hodiny není nutné nijak upravovat a partie pokračuje do dalšího pádu praporku, kdy se však již počet tahů nekontroluje. Symbol praporku signalizující přechod do druhé periody zůstane na hodinách po dobu pěti minut, poté zmizí.

Kontrola nastavení hodin

Kdykoli během hry (hod. nemusí být zastaveny) si můžeme ověřit použitý mód podržením tlačítka OK. Počet tahů (zmáčknutí hodin), které hodiny doposud zaznamenaly zjistíme podržením tlačítka +. Pokud jsou hodiny zastaveny, lze stisknutím tlačítka – (de)aktivovat

1 Pokud bychom upravovali čas na hodinách v průběhu hry, upravíme počítadlo tahů tak, aby odpovídalo skutečně odehranému počtu tahů. V námi zvoleném módu však nemá počítadlo tahů žádný vliv na hru a pouze slouží rozhodčímu jako dodatečná informace o průběhu partie.

zvuk². Přejeme-li si před zahájením hry zkontrolovat nastavení *tempa* pořadatelem, zkontrolujeme nejdříve použitý mód. Jsou-li hodiny nastaveny na mód 20 a na displeji svítí 1h 30m, jsou hodiny nastaveny správně. Je-li použit jiný mód (např. 21), nelze obvykle zjistit nastavení časové bonifikace ani požadovaný počet tahů do časové kontroly (tj. zda hodiny např. nepřidají hráčům 30 minut po odehrání 40 tahů). V tom případě by měl rozhodčí hodiny znovu nastavit.

Šachové digitální hodiny DGT 2000

Nastavení časů pro soutěže ŠSČR 2008-2009

90 minut na 40 tahů, po časové kontrole 30 minut do konce partie, od počátku přidávaný čas 30 sekund/tah

Je třeba použít MOD č. 23 - Fischer

POZOR! MOD 25 s možností nastavení počítadla tahů na 40 tahů, hodiny poruší pravidla FIDE a Vám i oběma hráčům přidáním času druhé periody vlastně oznámí, že máte počet tahů naplněn. Pokud necháte nastaveno 00 tahů, tak toto nastavení vyhodnotí jako nesplnění počtu tahů pro první periodu a žádný čas po projití nastavené doby nepřidá!!!!

Způsob a postup při individuální nastavení

Zapněte hodiny tlakovým tlačítkem na spodní části hodin. Na displeji se objeví dvouciferný blikající symbol. Tlačítkem + vyberte režim „23“, potvrďte svoji volbu stiskem tlačítka (OK). Na displeji se objeví blikající číslice a začneme nastavovat délku první periody pro oba hráče a to v pořadí hodiny, desítky minut, minuty, desítky sekund a sekundy podle blikající číslice pomocí tlačítka +1 a mezi číslicemi tlačítkem OK. Po posledním OK na pravém displeji následuje (ukazuje se jen na pravém displeji) nastavení přidávacího času o to ve formě minut, desítek sekund a sekund stejným způsobem jako předchozí – nastavený čas platí pro oba hráče. Stiskem START spustíte hodiny pro hru.

PO VYPRŠENÍ ČASU (ne dříve!!! - a zároveň kontrole provedeného počtu tahů) nastavíme znovu na hodinách stiskem tlačítka START/STOP a podržení cca 3 sekundy (jako při úpravě časů) 30 minut s přidáváním času 30 sekund. NEZAPOMENE!!! přidat jednomu z hráčů jeho zbývající čas na hodinách!

Tohle řešení možná vypadá složitě, ale zručný rozhodčí dovede toto nastavení provést do několika sekund a tímto způsobem nejsou porušena pravidla FIDE!!

Oprava a přenastavení časů při partii

Zastavte hodiny tlačítkem STOP – 3 sekundy podržet - až začnou blikat číslice na displeji, nastavení přesného požadovaného času se provádí stejným způsobem, jak je popsán výše – ve stejném tvaru hodiny, desítky minut, minuty, desítky sekund a sekundy s potvrzování OK, které slouží zároveň jako přepnutí mezi číslicemi i levým a pravým displejem. (DOPORUČENÍ – před nastavováním si původní čas poznamenáme a vedle si napíšeme čas, který chceme nastavit!). **POZOR - Na hodinách při případném přidání času na druhou periodu NENÍ blikající upozornění na překročení času – jen je přidán čas druhé periody a svítí trvale „praporek“.**

2 Je-li zvuk aktivován, svítí uprostřed displeje "sound on". V ligových soutěžích zvuk vždy necháváme vypnut.

Šachové digitální hodiny DGT XL

Nastavení časů pro soutěže ŠSČR 2008-2009

90 minut na 40 tahů, po časové kontrole 30 minut do konce partie, od počátku přidávaný čas 30 sekund/tah

Je třeba použít Ruční nastavení „00“

Způsob a postup při individuálním nastavení

Pozn.: Při tomto způsobu nastavování je možné vybrat a nastavit až 5 postupných period, přičemž pro každou periodu můžete vybírat systém kontroly času (Běžný čas, Fischer, Bronštejn, Přesýpací hodiny, Upcount, Byomi) a načítání počtu času i tahů.

Zapněte hodiny tahovým tlačítkem (ON) na spodní části hodin. Na displeji se objeví dvouciferný blikající symbol. Tlačítka + nebo - vyberte režim „00“, potvrďte svoji volbu stiskem tlačítka se šipkou >, v levém horním rohu se objeví číslice 1, která oznamuje, že budete volit a nastavovat čas pro první periodu. Vyberte potřebný systém (FISCH) kontroly času, blikající v horním řádku - stisknutím tlačítka + nebo -. Váš výběr potvrďte stiskem >.

Na levém displeji postupně, vždy pro blikající číslici, vyplňte potřebná čísla pro hru zleva, vždy pomocí + a - a potvrzením >. To znamená, že na displeji nastavíte postupně počet hodin 1, pak počet desítek minut 3 a poslední číslo počet minut 0 – tedy 30 minut, po potvrzení > se objeví blikající počet sekund, které stejným způsobem nastavíte na 00 a na závěr potvrdíte opět >. Hodiny se automaticky přepnou do nastavování pravé strany displeje, kde celou proceduru zopakujete. Následuje nastavení přidávacího času pro první periodu – tedy na pravé straně displeje nastavení 30 sekund na tah. **Pro naše soutěže - objeví se na pravé straně 00 – počet tahů – nechte na 00!**

Po závěrečném potvrzení > se hodiny přepnou do nastavování druhé periody (v levém horním rohu se objeví 2), kde stejným způsobem nastavíte systém (FISCH) a čas 0 hodin a 30 minut a po ukončení přejdou hodiny do nastavení FISCHERA, tedy na každý tah 30 sekund. Počet tahů se již neobjeví – místo nastavování periody 3-5 zvolíte na horním řádku END a potvrzením > nastavování ukončíte.

V případě nutnosti se můžete vrátit tah zpět pomocí tlačítka <. Tlačítko (O) pak při zahájení hry spouští i zastavuje čas na partii. Označení bílý/černý nastavíte stiskem horního přepínače času u černého před zahájením hry – u bílého je „nahore“

Oprava a přenastavení časů při partii

Zastavte hodiny (O) a stiskněte tlačítko označené (⌚) po dobu 3 sekund než začne na displeji blikat levá číslice, kterou pomocí + a - můžete nastavit podle potřeby a potvrdit >, tím přejdete na další cifru. Takto nastavíte hodiny, desítky minut, minuty, desítky sekund a sekundy na levém a pravém displeji (POZOR – pak se objeví ještě oprava počtu tahů – pokud máte správně nastaveno v počátečním nastavení 00 – nemusíte si tohoto údaje všimnout.). Na konci můžete také opravit periodu – což velmi pravděpodobně nebude u tohoto systému hry potřeba. Ukončíte nastavování, potvrdíte > a pokračujete s novým nastavením hodin ve hře.

POZOR- Na hodinách při přidání času na druhou periodu NENÍ blikající upozornění na překročení času – jen je přidán čas druhé periody, naskočí označení 2 a trvale svítí ⚡

Šachové digitální hodiny ELCOM

Nastavení časů pro soutěže ŠSČR 2008-2009

90 minut na 40 tahů, po časové kontrole 30 minut do konce partie, od počátku přidávaný čas 30 sekund/tah

POZOR – u digitálních hodin ELCOM je třeba nastavovat přidávané časy i periody „odzadu dopředu“ tedy od poslední k první! *Upozornění pro nastavování - V režimu nastavování časů postupně zvyšuje první místo zprava na displeji, po cca 2s přejde ke zvyšování druhého místa a po další vteřině ke zvyšování třetího místa na displeji (pro zrychlení nastavování)*

Pro nastavení použijeme č.25 Fischer turnaj – až 4 periody-VN (vlastní nastavení).

Po zapnutí tahovým tlačítkem na spodní straně hodin navolíme tlačítka + a – mod 25 a potvrdíme ENTER. Na pravém displeji se rozblíká pomlčka, určující, který displej bude právě nastavován. Nezapomeneme, že nastavujeme odzadu, tedy napřed přidávací čas 30 sekund. Stiskem + nebo – nastavíme 0:30 na displeji a potvrdíme ENTER. Protože tento mod č. 25 umožňuje nastavení až 4 period, musíme poslední dvě periody (3,4) přeskočit – tedy na displeji potvrdit 2x ENTER stav 0:00. Pak se dostaneme k periodě 2, která nás již z hlediska nastavení zajímá – pomocí + a – nastavíme 30 minut. Znovu upozorňuji na rychlost nastavování, které se mění délkou podržení některého z tlačítek – začne u sekund, přeskočí na desítky sekund, pak minuty a poté na jejich desítky a pokud držíme tlačítko déle, nastavují se přímo hodiny – je to pro rychlejší nastavení a je třeba si to vyzkoušet, abychom ze sekund neudělali minuty nebo hodiny – přechod mezi nastavováním sekund a minut a minut a hodin je nejlépe vidět při čase 19 minut a 59 sekund, kdy další sekunda změni ukazatel na displeji na 0:20 (tedy 0 hodin, 20 minut). Po nastavení druhé periody na 30 minut opět potvrdíme ENTER, na displeji se objeví 0:00 s blikající pomlčkou a stejným způsobem nastavíme 1:30 minut. Po potvrzení se blikající pomlčka přesune na levý displej, kde provedeme stejné nastavení – tedy postupně 30 sekund, 0:00, 0:00 (přeskočení 4 a 3 periody), 30 minut a 1hodina:30 minut. Po posledním potvrzení ENTER jsou hodiny nastaveny a lze je stiskem START použít pro hru.

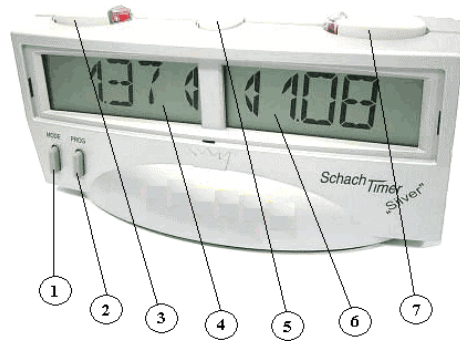
Pro další hru (pokud někdo nenastavil či nepoužil jiný mód nebo s nastavením nemanipuloval) se u módu 25 na displeji objeví blikající pomlčka a původně nastavené časy, které pouze potvrdíme několikerým stiskem ENTER (pro kontrolu se objeví na obou stranách původně nastavené hodnoty). Tyto hodnoty můžeme v případě potřeby před potvrzením běžným způsobem měnit nebo opravit a potvrdit.

Oprava a přenastavení časů při partii

Pokud potřebujeme změnit čas v průběhu hry, zastavíme hodiny STOP a podržením tlačítka MOD se na displeji rozblíká pomlčka – na tomto displeji pak můžeme výše popsaným způsobem nastavit jakýkoliv čas chceme (DOPORUČENÍ – před nastavováním si původní čas poznamenejme a vedle si napíšeme čas, který chceme nastavit!). Stiskem ENTER přepínáme mezi levým a pravým displejem. Po nastavení ukončíme tuto volbu stiskem MOD a pomlčka zhasne. Pokračujeme dále ve hře s novým nastavením pomocí START.

Šachové digitální hodiny SILVER

Základní pojmy

- 1 - tlačítko MODE (dále jen MODE)
 - výběr přednastaveného tempa (12 základních nastavených výrobcem, případně 1 uživatelské) a základních (“systémových”) nastavení – listování v „seznamu“
 - v režimu úpravy (času nebo uživatelského nastavení): přechod do dalšího „podokna“
- 2 - tlačítko PROG (dále jen PROG)
 - v klidovém režimu – buď po zapnutí nebo pozastavení, nebo po vybrání tempa: přechod do režimu úpravy (času nebo uživatelského nastavení)
 - v režimu úpravy (času nebo uživatelského nastavení): konec (schválení) nastavení
- 3 - tlačítko u levých hodin (dále jen LEVÉ)
 - v režimu odpočítávání času: zastavení levých hodin a spuštění pravých hodin
 - v režimu úpravy (času nebo uživatelského nastavení): modifikace (přičtení jedničky) aktuálního (na kterém stojíme – bliká) řádu
- 4 - displej levých hodin
 - hodnota (volitelná funkce; počet tahů; čas – pokud je oddělovačem řádů tečka, tak se jedná o údaj v minutách a vteřinách, pokud je oddělovačem řádů dvojtečka, tak se jedná o údaj v hodinách a minutách) zobrazovaná nebo nabízená k úpravě
- 5 - tlačítko zapnout-vypnout-zastavit (dále jen VYP)
 - zapnutí hodin
 - zastavení jdoucích hodin
 - vypnutí zastavených hodin
- 6 - displej pravých hodin
 - hodnota (volitelná funkce; počet tahů; čas – pokud je oddělovačem řádů tečka, tak se jedná o údaj v minutách a vteřinách, pokud je oddělovačem řádů dvojtečka, tak se jedná o údaj v hodinách a minutách) zobrazovaná nebo nabízená k úpravě
- 7 - tlačítko u pravých hodin (dále jen PRAVÉ)
 - v režimu odpočítávání času: zastavení pravých hodin a spuštění levých hodin
 - v režimu úpravy (času nebo uživatelského nastavení): posun o řád doprava

Poznámka: Hodiny mají 4-místný displej. Z toho důvodu ukazují čas s přesností na vteřiny až když je na nich méně jak 10 minut (0:10, 9.59). Všechny posuny-přechody (při nastavování hodnot – přechod z řádu na řád, nebo při výběru tempa) jsou cyklické „zleva doprava“, tj. po posledním následuje opět první – např. při úpravě základního času při zobrazení *hodiny:minuty* následují po jednotkách minut opět jednotky minut, ale v zobrazení *minuty.vteřiny*, a po jednotkách vteřin následují hodiny, v zobrazení *hodiny:minuty*; nebo při výběru tempa a systémových proměnných je cyklická posloupnost MODE 01, MODE 02, MODE 12, USER nn, LED+/- BUZ+/-, WAIT+/-, MOV+/- MAN+/-, MODE 01

Úvodní kroky – zapnutí hodin, výběr tempa, nastavení systémových proměnných

Stiskneme VYP. Stiskneme MODE a podržíme na tak dlouho dokud se neobjeví na levém displeji text MODE nebo USER (to podle toho jestli naposledy vybrané tempo bylo základní nebo uživatelské), a na pravém displeji pořadové číslo přednastaveného tempa. Pokud je aktuální tempo to které chceme, jen pustíme MODE. Pokud chceme jiné tempo, opakovaným stiskem MODE „nalistujeme“ to námi požadované. Pokud se jedná o uživatelské tempo které není přednastaveno (např. USER 07), vybereme odpovídající základní (MODE 07) a následně z něho uděláme tempo uživatelské (viz dále kapitola Nastavení uživatelského tempa).

Nastavení (či kontrola) systémových proměnných LED, BUZ, WAIT, MOV, MAN: Opakovaným stiskem MODE se posuneme do oblasti pro nastavení těchto proměnných. První dvojicí jsou proměnné LED+/- (na levém displeji) a BUZ+/- (na pravém displeji). Výběr námi požadované hodnoty (+ nebo -) provedeme stiskem tlačítka pro spouštění hodin na stejné straně jako je displej; nastavíme a přejdeme stiskem MODE na další proměnnou, kterou je WAIT (na levém displeji) +/- (na pravém displeji). Výběr námi požadované hodnoty (+ nebo -) provedeme stisknutím tlačítka u pravých hodin (dále jen PRAVÉ); nastavíme a přejdeme stiskem MODE na poslední dvojici proměnných, kterými jsou MOV+/- (na levém displeji) a MAN+/- (na pravém displeji). Výběr námi požadované hodnoty (+ nebo -) provedeme stiskem tlačítka pro spouštění hodin na stejné straně jako je displej – nastavíme a buď přejdeme stiskem MODE na vybírání tempa, a nebo ukončíme „listování“ v MODE a spol. stisknutím PROG.

Pozor!: Správné nastavení systémových proměnných, které je v souladu se současnou verzí Pravidel šachu FIDE, je **LED+, BUZ-, WAIT-, MOV-, MAN-**

Nastavení uživatelského tempa

90 minut na 40 tahů, po časové kontrole 30 minut do konce partie, od počátku přidávaný čas 30 sekund/tah

Úvodem je třeba konstatovat, že MODE 06, 07, 08, 10 (a u „novějších“ modelů hodin Silver i MODE 12) nabízejí pro uživatelské nastavení 3 časové úseky.

Aby byla naše ukázka co nepraktičtější, ukážeme si to na nastavení tempa pro sezónu 2008-2009. Z popisu základních (výrobce přednastavených) temp vyplývá, že vhodný je MODE 10 (a u „novějších“ modelů i MODE 12).

Varianta A: Protože „starší“ modely hodin Silver nabízejí u MODE 12 pro uživatelské nastavení jen jeden časový úsek, probereme si nejprve nastavení tempa pro sezónu 2008-2009 v MODE 10.

- 1) Zapneme hodiny a vybereme tempo MODE 10 (postup viz předchozí kapitola).
- 2) Stiskneme PROG.
 - Na obou displejích se zobrazí základní čas obou hráčů. V pravém displeji je navíc vlevo nahoře něco jako čárka, ale dále uvidíme že je to pořadové číslo časového úseku vyjádřené římskou číslicí (tedy v tomto případě římská 1). Na obou displejích bliká 1 před dvojtečkou (řád hodin).
- 3) Stisknutím PRAVÉ přejdeme do řádu desítek minut – řád desítek minut bliká. Opakovaným stiskem LEVÉ nastavíme číslo 3 v řádu desítek minut, čímž jsme dosáhli

nastavení základního času pro 1. časový úsek v hodnotě požadovaných 1 hodiny a 30 minut. Potvrdíme stisknutím MODE.

- Hodiny se ale nespokojí s tímto potvrzením a přejdou do funkce ověření nebo nastavení času na jednotlivých hodinách odděleně, a začnou levými: bliká naposledy nastavovaný řád minut jen na levém displeji. Nyní bychom mohli ještě základní čas upravit, a to dokonce tak, že bychom pro každého hráče nastavili jiný čas, ale to nechceme.
- 4) Protože nechceme navolený čas měnit, pouze potvrdíme hodnoty nabízené k úpravě, a to stisknutím MODE – jednou pro schválení hodnot pro levé hodiny, jednou pro schválení hodnot pro pravé hodiny.
 - 5) Hodiny přejdou do nastavení počtu tahů pro 1. časový úsek. V levém displeji je MOVE, v pravém bliká řád desítek v hodnotě 40. Protože kontrola počtu tahů hodinami je v rozporu s Pravidly šachu FIDE (proto máme nastavenou systémovou proměnnou MOV-), je jedno jaká hodnota zde bude nastavena – ponecháme 40 (potvrdíme stisknutím MODE).
 - 6) Hodiny přejdou do nastavení „ bonusu“ (+ čas na provedení tahu) pro 1. časový úsek pro oba hráče stejný. Na obou displejích bliká 1 před tečkou (řád minut).

Opakovaným stiskem LEVÉ nastavíme číslo 0.

Stisknutím PRAVÉ přejdeme do řádu desítek vteřin.

Opakovaným stiskem LEVÉ nastavíme číslo 3, čímž jsme dosáhli nastavení „ bonusu“ pro 1. časový úsek v požadované hodnotě 30 vteřin. Potvrdíme stisknutím MODE.

- Stejně jako u základního času tak také u „ bonusu“ bychom mohli nastavit rozdílný čas pro každého hráče.

Protože nechceme navolený čas „ bonusu“ měnit, pouze potvrdíme hodnoty nabízené k úpravě, a to stisknutím MODE – jednou pro schválení hodnot pro levé hodiny, jednou pro schválení hodnot pro pravé hodiny.

- 7) Hodiny přejdou do nastavování hodnot pro 2. časový úsek. Na obou displejích bliká 0 před dvojtečkou (řád hodin). V pravém displeji jsou navíc vlevo nahoře něco jako dvě čárky - pořadové číslo časového úseku vyjádřené římskou číslicí (tedy v tomto případě římská 2).
- 8) Stisknutím PRAVÉ přejdeme do řádu desítek minut – řád desítek minut bliká. Opakovaným stiskem LEVÉ nastavíme číslo 3 v řádu desítek minut, čímž jsme dosáhli nastavení základního času pro 2. časový úsek v hodnotě požadovaných 30 minut. Potvrdíme stisknutím MODE.
 - Stejně jako u 1. časového úseku, i nyní se hodiny nespokojí s tímto potvrzením a přejdou do funkce ověření nebo nastavení času na jednotlivých hodinách odděleně, a začnou levými: bliká řád naposledy nastavovaný (v našem případě desítky minut) jen na levém displeji. Nyní bychom mohli ještě základní čas upravit, a to dokonce tak, že bychom pro každého hráče nastavili jiný čas, ale to nechceme.

- 9) Protože nechceme navolený čas měnit, pouze potvrdíme hodnoty nabízené k úpravě, a to stisknutím MODE – jednou pro schválení hodnot pro levé hodiny, jednou pro schválení hodnot pro pravé hodiny.
- 10) Hodiny přejdou do nastavení počtu tahů pro 2. časový úsek. V levém displeji je MOVE, v pravém bliká řád desítek v hodnotě 00. Také protože je 2. časový bez omezení počtu tahů, ponecháme 00 (potvrdíme stisknutím MODE).

Hodiny přejdou do nastavení „ bonusu“ (+ čas na provedení tahu) pro 2. časový úsek pro oba hráče stejný. Na obou displejích bliká 1 před tečkou (řád minut).

Opakovaným stiskem LEVĚ nastavíme číslo 0.

Stisknutím PRAVĚ přejdeme do řádu desítek vteřin.

Opakovaným stiskem LEVĚ nastavíme číslo 3, čímž jsme dosáhli nastavení „ bonusu“ pro 2. časový úsek v požadované hodnotě 30 vteřin. Potvrdíme stisknutím MODE.

- Stejně jako u základního času tak také u „ bonusu“ bychom mohli nastavit rozdílný čas pro každého hráče.
- Protože nechceme navolený čas „ bonusu“ měnit, a také protože jsme nastavili všechny hodnoty pro námi požadované 2 časové úseky, ukončíme nastavení USER 10 stisknutím PROG.
- Na okamžik se ukáže na displeji USER 10, a poté se hodiny nastaví na počátek „ vybraného“ tempa USER 10.

Varianta B: Mezi uživateli (např. v Litoměřicích, a tedy také v ČSOB) jsou však ještě „ starší“ modely hodin Silver, u kterých je nastavování uživatelského MODE 10 ještě o trochu jiné; zde je:

- 1) Nastavíme hodiny jako ve variantě A podle bodů 1-5, **přeskočíme bod 6** ve variantě A, pokračujeme ihned nastavováním dle bodů 7-9, **nyní se vrátíme k nastavení dle bodu 6** a provedeme nastavení bonusu dle bodu 6 ve variantě A. Po dokončení pokynů dle bodu 6 máme vše již nastaveno a stiskneme PROG.
 - Na okamžik se ukáže na displeji USER 10, a poté se hodiny nastaví na počátek „ vybraného“ tempa USER 10.

Varianta C: MODE 12 je, u hodin které nabízejí i u MODE 12 pro uživatelské nastavení 3 časové úseky, o něco výhodnější, protože tam nebudeme muset měnit ani hodnotu základního času 1. časového úseku, ani hodnotu času přidávanou na provedení tahu - ty jsou v případě MODE 12 stejné, tj. 90 minut, respektive 30 vteřin.

- 1-5) Nastavíme hodiny jako ve variantě A podle bodů 1-5, dále pokračujeme podle níže uvedeného textu ve Variantě C.
- 6) Hodiny přejdou do nastavení „ bonusu“ (+ čas na provedení tahu) pro 1. časový úsek pro oba hráče stejný. Protože je tato hodnota shodná s námi požadovanou (30 vteřin), pouze potvrdíme hodnoty nabízené k úpravě stisknutím MODE.

- Stejně jako u základního času tak také u „ bonusu“ bychom mohli nastavit rozdílný čas pro každého hráče.

Protože nechceme navolený čas „ bonusu“ měnit, pouze potvrdíme hodnoty nabízené k úpravě, a to stisknutím MODE – jednou pro schválení hodnot pro levé hodiny, jednou pro schválení hodnot pro pravé hodiny.

7) Hodiny přejdou do nastavování hodnot pro 2. časový úsek. Zřejmě proto, že předchozí hodnoty („bonus“ 1. časového úseku) byly v minutách a vteřinách, nabízí se nám k úpravě hodnot základního času 2. časového úseku rovněž minuty a vteřiny (na obojích hodinách bliká řád minut). V pravém displeji jsou navíc vlevo nahoře něco jako dvě čárky - pořadové číslo časového úseku vyjádřené římskou číslicí (tedy v tomto případě římská 2). Konečně jsme tedy u vlastního nastavování času.

- Opakovaným stiskem PRAVÉ přejdeme na zobrazení *hodiny:minuty* do řádu desítek minut (z řádu jednotek minut do řádu desítek vteřin, z řádu desítek vteřin do řádu jednotek vteřin, z řádu jednotek vteřin do řádu jednotek hodin, z řádu jednotek hodin do řádu desítek minut) – řád desítek minut bliká. Opakovaným stiskem LEVÉ nastavíme číslo 3 v řádu desítek minut, čímž jsme dosáhli nastavení základního času pro 2. časový úsek v hodnotě požadovaných 30 minut. Potvrdíme stisknutím MODE.

- Stejně jako u 1. časového úseku, i nyní se hodiny nespokojí s tímto potvrzením a přejdou do funkce ověření nebo nastavení času na jednotlivých hodinách odděleně, a začnou levými: bliká řád naposledy nastavovaný (v našem případě desítky minut) jen na levém displeji. Nyní bychom mohli ještě základní čas upravit, a to dokonce tak, že bychom pro každého hráče nastavili jiný čas, ale to nechceme.

- Protože nechceme navolený čas měnit, pouze potvrdíme hodnoty nabízené k úpravě, a to stisknutím MODE – jednou pro schválení hodnot pro levé hodiny, jednou pro schválení hodnot pro pravé hodiny.

- Hodiny přejdou do nastavení počtu tahů pro 2. časový úsek. V levém displeji je MOVE, v pravém bliká řád desítek v hodnotě 00. Také protože je 2. časový bez omezení počtu tahů, ponecháme 00 (potvrdíme stisknutím MODE).

- Hodiny přejdou do nastavení „ bonusu“ (+ čas na provedení tahu) pro 2. časový úsek pro oba hráče stejný. Protože je tato hodnota shodná s námi požadovanou (30 vteřin), pouze potvrdíme hodnoty nabízené k úpravě stisknutím MODE.

- Stejně jako u základního času tak také u „ bonusu“ bychom mohli nastavit rozdílný čas pro každého hráče.

- Protože nechceme navolený čas „ bonusu“ měnit, a také protože jsme nastavili všechny hodnoty pro námi požadované 2 časové úseky, ukončíme nastavení USER 12 stisknutím PROG.

- Na okamžik se ukáže na displeji USER 12, a poté se hodiny nastaví na počátek „vybraného“ tempa USER 12.

Úprava času v průběhu partie

V našem příkladě půjde o úpravu času z důvodu neoprávněně reklamace 3x opakované pozice, které se dopustil hráč jehož hodiny jsou vpravo.

- zastavíme hodiny stisknutím VYP.
- po té ukazují hodiny na levém displeji 0:19 (a nějaké nezobrazené vteřiny), a na pravém displeji 4.43.
- potřebujeme na levých hodinách přidat rovné 3 minuty a na pravých odebrat 2.21, tj. levé hodiny nastavit na 0:22 (a nějaké nezobrazené vteřiny) a pravé hodiny na 2.22.
- stiskneme PROG a držíme tak dlouho dokud se na displeji opět neobjeví čas s blikajícím řádem který je nabízen k aktualizaci.
- na pravém displeji bliká řád hodin. Opakovaným stiskem PRAVÉ se přesuneme na řád jednotek minut.
- opakovaným stiskem LEVÉ nastavíme jednotky minut na 2.
- stisknutím PRAVÉ se přesuneme na řád desítek vteřin.
- opakovaným stiskem LEVÉ nastavíme desítky vteřin na 2.
- stisknutím PRAVÉ se přesuneme na řád jednotek vteřin.
- opakovaným stiskem LEVÉ nastavíme jednotky vteřin na 2.
- stisknutím MODE se přesuneme na levý displej. Protože jsme naposledy upravovali jednotky vteřin, tak jsou nám jako první nabízeny k úpravě i na levém displeji.
- v případě levých hodin však nechceme upravovat vteřiny, ale pouze desítky a jednotky minut. Opakovaným stiskem PRAVÉ se přesuneme na řád desítek minut.
- opakovaným stiskem LEVÉ nastavíme desítky minut na 2.
- stisknutím PRAVÉ se přesuneme na řád jednotek vteřin.
- opakovaným stiskem LEVÉ nastavíme desítky vteřin na 2.
- proceduru nastavení času ukončíme stisknutím PROG. Hodiny ukazují nalevo 0:22 a napravo 2.22.

Pozor!: Přerušování dodávky energie (vybití nebo vyjmutí a opětovné vložení baterií) způsobí ztrátu všech uživatelských nastavení.

Jedno pořekadlo říká „Důvěřuj, ale prověřuj!“. I když vám pořadatel garantuje správné nastavení hodin, tak si přesto na několika namátkově ověřte, že vybrané uživatelské tempo je takové jaké má být. Rozhodně ale zkontrolujte na všech hodinách nastavení systémových proměnných. Snadno se totiž stane, že je někdo i neúmyslně změní, a ta překvapení, kterých se pak dožijete, nikomu nepřejeme.

Šachové digitální hodiny LISA

Ovládání: Do základního stavu se hodiny uvedou kdykoli dlouhým (asi 5s) stiskem kulatého červeného tlačítka (Stop).

Blikající položka na prostředním displeji se právě nabízí ke zvolení. Jde buď zvolit (tlačítkem Enter), nebo odmítnout (Esc), nebo přejít na nejbližší další položku (+) nebo na nejbližší předcházející položku (-). Delším podržením + nebo - se hodnoty mění automaticky.

Nastavení časů pro soutěže ŠSČR 2008-2009

90 min na 40 tahů, po časové kontrole 30 min do konce partie, od počátku přidávaný čas 30 s/tah.

Nové hodiny LISA toto tempo v nabídce nemají, je potřeba je uživatelsky vytvořit jako jeden z desítek "prázdných" režimů, např. User 1 ve skupině režimů Tournament bonus.

Vytvoření režimu: ze základního stavu se provede (blikající položka je vytištěna **tučně**):

- **Menu** tlačítko Enter
- **Volba režimu** tlačítko Enter
- **Blitz** 5x tlačítko +
- **Tournament bonus** tlačítko Enter
- **FIDE2000** 10x tlačítko + (může záviset na verzi hodin)
- dlouze bliká **User 1** dlouze (asi 5s) tlačítko Enter
- **Vytvorit režim** tlačítko Enter
- Jste si jist(a)? tlačítko Enter (potvrdí se Ano)
- **Bez handicapu** tlačítko Enter
- **Normalni režim** tlačítko Enter
- **Pocet period: 1** tlačítko +
- **Pocet period: 2** tlačítko Enter (2 časové kontroly)
- **Bonus** tlačítko Enter
- **Fischer pred** tlačítko Enter (tlačítkem + jde zvolit i Fischer po)
- **P1 1 tahu** tlačítkem + navolíme 40 (počet tahů v 1. kontrole - P1)
- **P1 40 tahu** tlačítko Enter
- **0:00:00+0s** tlačítko +
- **1:00:00+0s** tlačítko Enter
- **1:00:00+0s** tlačítkem + navolíme 30
- **1:30:00+0s** tlačítko Enter
- **1:30:00+0s** tlačítko Enter (navolen čas 1h 30min 0s v 1. kontrole)
- **1:30:00+0s** tlačítkem + navolíme +30
- **1:30:00+30s** tlačítko Enter (navolen bonus 30 s/tah v 1. kontrole)
- **P2 guillotine 0:00:00+0s** tlačítko Enter
- **0:00:00+0s** tlačítkem + navolíme 30
- **0:30:00+0s** tlačítko Enter
- **0:30:00+0s** tlačítko Enter (navolen čas 0h 30min 0s ve 2. kontrole)
- **0:30:00+0s** tlačítkem + navolíme 30
- **0:30:00+30s** tlačítko Enter (navolen bonus 30 s/tah ve 2. kontrole)
- bliká 1. znak jména User 1 16x tlačítko Enter (místo toho lze zadat jméno, např. Liga CZ)

Tím je režim jednou pro vždy vytvořen, zaznamenán v paměti hodin, a od té doby lze kdykoli (i po vypnutí hodin, po zvolení nebo vytvoření jiných režimů,...) tento režim snadno zvolit (dokud jej uživatel sám nepřepíše - nemá důvod, uživatelských režimů má LISA desítky). Vytvoření režimu tedy může zajistit majitel hodin před 1. kolem ligy, a rozhodčí to pak jen před zápasem pohodlně a rychle zkontroluje (položka menu Listovat režimem).

Po vytvoření režimu na hráčských displejích svítí časy 1:30:00 a lze začít hrát. Když se později s hodinami hraje např. na blitz nebo se vypnou, režim pro ligové tempo se dá už zvolit rychle.

Volba režimu: postup ze základního stavu:

- **Menu** tlačítko Enter
- **Volba režimu** tlačítko Enter
- **Blitz** 5x tlačítko +
- **Tournament bonus** tlačítko Enter
- **FIDE2000** 10x tlačítko + (může záviset na verzi hodin)
- **User 1** tlačítko Enter
- **Fischer před** tlačítko Enter (tlačítkem + jde zvolit i Fischer po)

Tím je režim zvolen a může se začít hrát.

Základní zásady:

- hra se zahájí tím, že **černý** spustí bílému hodiny (svým hracím tlačítkem - jako u mechanických hodin)
- soupeř nesmí táhnout, dokud hráč neukončil svůj tah stiskem hodin (důležité hlavně v 1. časové kontrole)
- hodiny se dají zastavit krátkým stiskem tlačítka Stop (kulaté červené)
- pokračovat se pak dá hráčským tlačítkem hráče, **který není na tahu** (jako u mechanických hodin)
- překročení času signalizuje blikající hráčský displej a znaménko - (minus). Čas 0:00:00, pokud neblinká, znamená, že hráč má méně než 1s, ale ještě čas nepřekročil.
- po vypnutí hodin je potřeba počkat asi 10s, než je lze znovu zapnout.

Změny v průběhu partie: po zastavení (tlačítkem Stop):

- bliká Modifikace tlačítko Enter
- bliká počet půltahů tlačítky + a - jde změnit
- bliká i * u hráče na tahu hráčským tlačítkem jde změnit a potvrdit tlačítkem Enter
- bliká P1 (nebo P2) časovou kontrolu lze změnit tlačítkem + nebo -
- postupně blikají časy tlačítky + a - jde změnit a potvrdit tlačítkem Enter
- bliká zbývající čas bonusu tlačítky + a - jde změnit a potvrdit tlačítkem Enter

Na hráčských displejích jsou dosud původní časy, nové si lze případně prohlédnout (Zobrazení) a případně odmítnout (tlačítkem Esc), čímž se vrátíme k původním hodnotám, nebo potvrdit:

- bliká Zobrazení 2x tlačítko +
- bliká Odeslání zmen tlačítko Enter (tím se definitivně odešlou změny)
- svítí Změny odeslány 2x tlačítko Esc
- bliká Modifikace může se pokračovat ve hře

Poznámka: tento obecný postup v praxi není nutný, protože LISA má příjemnější možnosti, jak snadno a okamžitě zvládnout všechny situace, které v praxi nastávají:

- když nestiskne své tlačítko nejprve černý
- když hráči udělali tah a nestiskli hodiny
- když hráč (např. od vedlejší šachovnice) stiskne tlačítko neoprávněně
- když je potřeba potrestat hráče změnami časů (nemožný tah, neoprávněná reklamace)

Tedy lze (např. stiskem dvou tlačítek) okamžitě přičíst nebo odečíst půltah, změnit hráče na tahu, vrátit poslední tah a obnovit přitom původní čas, penalizovat hráče za porušení pravidel - není potřeba nic počítat, ani si poznamenávat staré časy,...

Režim lze nastavit jako oblíbený - pak se zvolí automaticky po zapnutí hodin. LISA má i další užitečné vlastnosti.